

Etz Limon

(2007 - Los limoneros), d'Eran Riklis

Sinopsi

Drama amb el cisma palestinoisraelià com a teló de fons. Salma, una vídua palestina, decideix lliurar una batalla contra el ministre de Defensa d'Israel la casa del qual és al costat del seu camp de llimoners, a la frontera entre Israel i els territoris ocupats. Salma decideix lluitar per salvar els seus arbres i la seva vida.

Fitxa tècnica

Director ····· Eran Riklis
Guió ····· Suha Arraf i Eran Riklis
Productors ···· Bettina Brokemper,
                Antoine de Clermont-Tonnerre,
                Michael Eckelt i Eran Riklis
Coproductora ····· Ira Riklis
Fotografia ··· Rainer Klausmann, BVK
Muntatge ····· Tova Ascher
So ··········· Gil Toren
Vestuari ······· Rona Doron
Països ····· Israel, Alemanya, França
Durada ··········· 106 min

Fitxa artística

Salma Zidane ····· Hiam Abbass
Ziad Daud ······· Ali Suliman
Mira Navon ··· Rona Lipaz-Michael
Ministre
d'Israel Navon ··· Doron Tavory
Abu Hussam ······· Tarik Copty
Capità Jacob ······· Amos Lavie
Leibowitz ······· Amnon Wolf

“**Los limoneros** és una història simple sobre persones que s'enfronten per coses que haurien pogut resoldre's molt fàcilment si haguessin estat capaces d'escoltar”.

Eran Riklis

El director Eran Riklis

Eran Riklis és un dels principals realitzadors d'Israel. Ha dirigit i produït nombrosos telefilms, sèries d'èxit i documentals. Va néixer a Jerusalem i va créixer als Estats Units, al Canadà i al Brasil. Es va llicenciar a l'Escola Nacional de Cinema de Beaconsfield (Anglaterra) el 1982.

Ha rodat pel·lícules com **La novia siria** (2004), guanyadora de divuit premis internacionals i estrenada a tot el món; **Gmar Gavi'a** (Final de copa, 1992), que va participar als festivals de Venècia i de Berlín; **Zohar** (1993), la pel·lícula de major recaptació a Israel els anys noranta; **Pituy** (Temptació) (2002), basada en un supervendes israelià; **Tzomet volkan** (2000), una història nostàlgica sobre rock and roll, i la seva primera pel·lícula **B'Yom Bahir Ro'im et Dameshek** (Els dies clars es veu Damasc, 1984).

Entrevista a Eran Riklis

—Com i quan va néixer la idea de **Los Limoneros**?

Quan vaig acabar de rodar **La novia siria** tenia dues coses molt clares. La primera era que volia tornar a dirigir Hiam Abbas, aquesta vegada en un paper principal, i la segona era que volia acostar-me més a la situació del Pròxim Orient. En altres paraules, deixar els Alts del Golan i ficar-me de ple en l'explosiva situació entre Israel i els palestins. Vaig començar a buscar una història i vaig trobar diversos exemples de palestins que havien dut l'Estat d'Israel als tribunals. La idea em va intrigar per diverses raons. En primer lloc, el fet que els palestins puguin arribar fins al Tribunal Suprem diu molt a favor del sistema judicial israelià. En segon lloc, a pesar del sistema (i sense tenir en compte les decisions dels diferents tribunals al final del judici), existeix una profunda sensació d'injustícia i, sobretot, d'atordiment, després de tants anys d'ocupació. Ambdós costats han fet coses deplorables, res és blanc o negre, però la història d'uns llimoners que es converteixen en una amenaça per a la seguretat nacional solament perquè tenen la mala sort d'estar al costat de la casa de la persona encarregada d'aquesta

seguretat, em va semblar el marc perfecte per al que volia contar. I el fet que milers d'històries similars han ocorregut i tornaran a ocórrer, em va empènyer encara més.

–**Los limoneros**, és una pel·lícula política?

No crec en aquesta terminologia, em sembla desfasada. Avui dia tot és polític. Tot el que es digui, es faci o es pensi produirà una reacció política. Les decisions que prenen polítics a milers de quilòmetres afecten el món sencer, sobretot en una “zona perillosa” com és el Pròxim Orient, però també si es viu a Nova York, a París o a Berlín. No, **Los limoneros** no és una pel·lícula política, és la història d'unes persones atrapades en un enfrontament polític. El ministre de Defensa, la seva esposa i l'advocat, tots estan atrapats en les seves situacions personals i públiques, en la seva manera de pensar. No és política perquè no intenta imposar un punt de vista. Es limita a contar una història, a mostrar emocions i a ensenyar una situació delicada i complexa situada contra un teló de fons explosiu. Subratllo la paraula “història” perquè volia contar una història commovedora que fos accessible a un públic plural a tot el món.

–Parli'ns de com va treballar amb els actors i amb l'equip tècnic.

Començaré amb Rainer Klausmann, un director de fotografia genial i un home genial. Era la primera vegada que treballàvem junts, però estàvem d'acord que es tractava d'una pel·lícula simple on no es jutjava ningú. **Los Limoneros** és, en gran part, el resultat d'aquest punt de vista compartit. Rainer és suís i es va endur tres tècnics alemanys, que es van unir a l'equip israelià. Els coproductors Bettina, Michael i

Antoine són alemanys i francesos. És la nostra segona col·laboració després de **La novia siria**. La coguionista Suha és palestinoisraeliana. Els actors són israelians, palestinoisraelians i palestins. Però tots han compartit el mateix desig: que la història funcioni. Però, parlant concretament dels actors, ha estat part de mi, i jo espero haver estat part d'ella. Estic segur que ha estat així. Els actors i el director han de formar un tot per a arribar al grau d'intensitat, vulnerabilitat i sinceritat requerides per a comunicar de forma creïble una situació commovedora. Aquesta regla pot aplicar-se als altres actors –Rona, Ali, Doron, Tarikh– i als altres membres d'un meravellós repartiment que em van permetre ficar-me en la pell d'un ministre de Defensa, d'un advocat, d'un camperol o d'un soldat solitari que vigila el camp de llimoners des d'una talaià.

–I, per a acabar, **Los limoneros** canviarà el món?

És clar, no se n'ha adonat? Ja ho diu la cançó: “Les llimones, que boniques, però no hi ha qui se les mengi”. N'hi ha prou de fer una modesta contribució; potser ajudar a trencar algunes idees preconcebudes i fer pensar una mica.

www.golem.es/loslimoneros/director.php

CRÍTICA

Una mujer palestina que lleva décadas viviendo en su finca, en la que cultiva limones, ve cómo, de la noche a la mañana, y porque han nombrado a su vecino ministro de Defensa, el ejército israelí arrasa parte de sus tierras por aparentes razones de seguridad, lo que le sume en la miseria. Basada en una historia real, *Los limoneros* es una sólida, valiente peripecia que habla menos de un caso único que de todo un pueblo: en el fondo, lo que el film propone con delicadeza, pero también con un punto de vista crítico que no ahorra sus dardos sobre propios y ajenos, es una indisimulada reflexión sobre la ocupación israelí de los territorios palestinos.

Y lo hace con las formas de un poderoso retrato femenino, que en ocasiones se desdobra en dos (la esposa del ministro pronto entenderá los puntos de vista de su machacada vecina). Sensible pero no sensiblera, audaz en su apuesta política, esta es una de esas películas que resulta punto menos que imprescindible para entender la magnitud de lo que por esas tierras se está viviendo.

Mirito Torreito. Fotogramas.

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Grà